

ELKÜLÖNTÉS 100

az Alkotmánybíróság részére

Budapest

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	11/2070-0/2019
Érkezett:	2019 FEBR 08.
Példány:	Tisztelt Alkotmánybíróság
Melléklet:	db

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	11/242-0/2019
Érkezett:	2019 FEBR 05.
Példány:	1
Melléklet:	0 db

Alulírott országgyűlési képviselők (kapcsolattartó: Gyöngyösi Márton, értesítési cím: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 24. § (1) bekezdése, valamint 32. §-a alapján

- a) indítványozzuk, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy
- aa) a közigazgatási bíróságokról szóló 2018. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: közig. bír. tv.) 25. § (2) bekezdés e) és f) pontja, 28. § (1) bekezdése, V. fejezet 7. címe, 34. § (4)-(6) bekezdése, V. fejezet 12. címe, 51. § (2) bekezdése, 57. § (1)-(2) bekezdése, 61. § (2), (4)-(5) bekezdése, 67. §-a, 70. § (7)-(8) bekezdése, 71. §-a, 72. §-a, 73. § (3) bekezdése, V. fejezet 31. és 32. címe és 83. § (1) bekezdése rendelkezései, valamint
 - ab) a közigazgatási bíróságokról szóló törvény hatálybalépéséről és egyes átmeneti szabályokról szóló 2018. évi CXXXI. törvény (a továbbiakban: hatályba léptető tv.) 11. § (6) bekezdése, 12. §-a, 13. §-a, 14. § (3) bekezdése és 15. §-a rendelkezései ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint 25. cikk (5) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdésével, ezért azokat a hatálybalépésükre visszamenőlegesen semmisítse meg.
- b) Indítványozzuk továbbá, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg azt is, hogy a közig. bír. tv. és a hatályba léptető tv. az elfogadásuk körülményeire tekintettel közjogilag érvénytelenek, így azokat a hatálybalépésükre visszamenőlegesen semmisítse meg.

1. A fentiek alaptörvény-ellenességének alátámasztásához a következő alaptörvényi rendelkezések vizsgálata elengedhetetlen:

- B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.
- C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.
- T) cikk (3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.

- XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.
- 25. cikk (5) A rendes bíróságok igazgatásának központi feladatait az Országos Bírósági Hivatal elnöke végzi. Az Országos Bírói Tanács felügyeli a rendes bíróságok központi igazgatását. Az Országos Bírói Tanács, illetve más bírói önkormányzati szervek közreműködnek a bíróságok igazgatásában.
- 26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírakat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

2. A fenti törvényi rendelkezések elfogadásuk körülményeire tekintettel álláspontunk szerint közjogilag érvénytelenek.

A T/3353. számon, „A közigazgatási bíróságokról” és a T/3354. számon, „A közigazgatási bíróságokról szóló törvény hatálybalépéséről és egyes átmeneti szabályokról” szóló törvényjavaslatok elfogadására ugyanis az Országgyűlés működéséről szóló szabályok megsértésével került sor.

2.1. Az Országgyűlésről 2012. évi XXXVI. törvény (továbbiakban: Ogytv.) 5. § (2) bekezdése szerint az Országgyűlés ülésén – a házelnök által meghatározott sorrendben – egyidejűleg két jegyző teljesít szolgálatot, akik közül lehetőleg egy kormánypárti országgyűlési képviselőcsoporthoz, illetve egy ellenzéki országgyűlési képviselőcsoporthoz tartozik. A (3) bekezdés értelmében, ha a jegyzők az Országgyűlés ülésén nem állnak kellő számban rendelkezésre, az ülést vezető elnök más képviselőt kér fel a jegyzői feladatok ellátására.

Ebből következik, hogy Latorcai János alelnök úr, aki 2018. december 12-én a szóban forgó szavazások napján ellátta az elnöki feladatokat, nem szabályosan vezette az ülést, mert nem ült az elnöki emelvényen, és nem voltak mellette a munkáját segítő jegyzők sem. A hatályos szabályozás ugyan nem írja le kifejezetten, hogy az elnöknek az emelvényen kellene ülnie, az Ogytv.-ből azonban egyértelműen kiderül, hogy két jegyző elengedhetetlen az ülésvezetéshez. Ennek ellenére a gyakorlatban az ülésvezetést Vejkey Imre képviselő úr segítette, aki nem az Országgyűlés megválasztott jegyzője, így ilyen funkciójában nem járhatott (volna) el.

A jelzett problémák orvoslása akkor lett volna alkotmányos, ha az Országgyűlés elnöke – az ülésen tapasztalható folyamatos rendzavarásra tekintettel – ülést határozott időre felfüggeszti vagy berekeszti az Ogytv. 51. §-a szerint, és törvényes megoldást talál az ülés továbbfolytatására.

Megjegyezzük, hogy az Országgyűlés hivatalos honlapján, a www.parlament.hu weboldalon található Országgyűlési Napló szerint az ülést megnyitó Kövér László, majd az ülést levezető elnök Latorcai János munkáját dr. Simicskó István és Móring József Attila jegyző urak segítették. Ez nem igaz, hiszen mind az ülésteremben lévők, mind az online nézők számára egyértelmű volt, hogy a fent említett személyek nem láttak el jegyzői feladatokat.

2.2. Alkotmányos aggályokat vet fel ezen túl, hogy a szavazógépek nem működtek megfelelően, hiszen – a képviselők jelzése alapján – akkor is lehetett szavazni, ha nem volt bent a képviselő szavazókártyája. Ez azt jelenti, hogy technikailag akár más is szavazhatott helyette. Ugyan sem az Ogytv., sem az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (a továbbiakban: Házszabály) nem mondja ki, hogy szavazni csak akkor lehet, ha a szavazókártya bent van, az Országgyűlés belső szabályzataként kezelendő ismertető azonban rögzíti, hogy a szavazógépen csak akkor lehet szavazni, ha a kártyát beteszik: *"Az ülésteremben a képviselők a chipkártya segítségével szavazhatnak, jelezhetik jelenlétüket, illetve hozzászólási szándékukat. (...) Szavazni, felszólalásra jelentkezni és felszólalni csak a kártya behelyezése után lehet. A berendezés csak a képviselő kijelölt helyén fogadja el a kártyát."*

2.3. A szavazógép-probléma miatt nem volt megállapítható a jelenlét sem, ami azért aggályos, mert az Alaptörvény 5. cikk (5) bekezdése szerint „az Országgyűlés akkor határozatképes, ha az ülésen az országgyűlési képviselőknek több mint a fele jelen van.” (Jegyzőkönyv részlet erről: „ELNÖK: (Az elnök a képviselői helyén feláll, elé hordozható mikrofont helyeznek. - Dr. Völner Pál, Konrád Károly, dr. Rétvári Bence, Rogán Antal, Gulyás Gergely, Orbán Viktor, Kocsis Máté, dr. Semjén Zsolt és Harrach Péter az elnök körül sorfalat állnak. - Az ellenzéki képviselők közül néhányan odaállnak az elnök közelébe, folyamatosan beszélnek hozzá és videofelvételeket készítenek.) Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Képviselőtársaim! Most a napirend szerinti határozathozatalokkal folytatjuk munkánkat. Kérem, foglalják el helyüket, és ellenőrizzék, hogy a kártyájukat megfelelően elhelyezték-e a gépben. (Derűtség a kormánypártok padsoraiból.) Kérem, gombnyomással ellenőrizzék, hogy működik-e a kártyájuk. Bármelyik gombot meg lehet nyomni. (Megtörténik. - Közbeszólás az ellenzéki pártok padsoraiból: Nyomjatok jelent!) Jelen van 126 fő, távol van 72 fő. Az Országgyűlés határozatképes.”)

2.4. A fentiekre tekintettel az sem zárható ki, hogy a jelenlévő képviselők esetleg a hiányzók nevében adhattak le szavazatokat. Tehát a 2018. december 12-én elfogadott törvények – így a szóban forgó törvény is – nem szabályosan, így nem jogszerűen kerültek elfogadásra, mivel az Alaptörvény szerint a képviselő a törvényhozó szerv tagja, és másik képviselő helyette e jogát nem gyakorolhatja. Az Ogytv. 28. § (5) bekezdése szerint a képviselő – ha törvény vagy határozati házszabályi rendelkezés kivételt nem tesz – a képviselői jogait személyesen gyakorolja.

2.5. Észrevételt teszünk azzal kapcsolatban is, hogy a szavazási eredmények rendszerint az adott gombnyomás után mindig azonnal láthatóak voltak a parlament hivatalos honlapján, azonban a szóban forgó szavazások eredményei nem kerültek fel rögtön a honlapra, így az ülés ideje alatt sehol nem lehetett látni, mit fogadtak el, ez csak jóval később lett nyilvános. Felmerül tehát, hogy az eredményeket manipulálták.

2.6. A fenti eljárásjogi problémákhoz kapcsolódóan a következőket kívánjuk jogi érvelésként megjegyezni:

Az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdése szerint „[a]z Országgyűlés zavartalan működésének biztosítása és méltóságának megőrzése érdekében az Országgyűlés elnöke a házszabályi rendelkezésekben meghatározott rendészeti és fegyelmi jogkört gyakorol.” A fegyelmi és a rendészeti jogkör gyakorlásának részletes szabályait az Ogytv. 18-19. alcímei tartalmazzák. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint közjogi érvénytelenséget eredményez az Országgyűlés működésére vonatkozó olyan szabálynak a megsértése, amely alaptörvényi alappal rendelkezik {109/2008. (IX. 26.) AB határozat, ABH 2008, 886, 903.; 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [75]}. Abban az esetben, ha az Országgyűlés tárgyalásának rendjét a levezető elnök nem az Ogytv.-ben meghatározottak szerint biztosítja, az egyben az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdésének megsértésére is vezet, amely így mint eljárási szabálysértés az ekként elfogadott törvény közjogi érvénytelenségére vezet.

Megállapítható, hogy az Országgyűlés 2018. december 12-i ülésén a levezető elnök nem az Ogytv. által meghatározott szabályok szerint igyekezett a tárgyalás rendjét biztosítani, hanem az Ogytv.-ben nem szereplő intézkedéseket tett mind a pulpitusok kívüli ülésvezetéssel, mind pedig a szavazatszámláló rendszer „kártyás” üzemmódjának mellőzésével.

Megjegyzik az indítványozók, hogy az Ogytv. 51. §-ából következően az elnöki székből való ülésvezetés törvényi követelmény a levezető elnökkel szemben. Ha az elnöki szék elhagyása ex lege az ülés megszakadását eredményezi, az feltételezi, hogy az ülést az elnöki székből kell vezetni, különben annak elhagyása nem eredményezhetné az ülés megszakadását. Éppen ezért a levezető elnök megsértette az Országgyűlés tárgyalási rendjére vonatkozó szabályokat, amikor az elnöki széken kívül vezette az ülést. Az elnöki szék használata az ülés vezetéséhez nem öncélú: ez biztosítja az ülésterem belátásának, így a tárgyalási rend fenntartásának és a levezető elnöki jogkörök tényleges gyakorlásának lehetőségét. Ezen túlmenően az elnöki székből való ülésvezetés teszi lehetővé a szavazási rendszer „kártyás” módban történő használatát, ami alapvető jelentőségű a szavazások érvényességének megállapításához.

A szavazási rendszer „kártya nélküli” üzemmódjának – nem informatikai zavar miatt történt, hanem az ülést vezető elnök rendészeti jogkörben hozott döntésén alapuló – aktiválása azzal a következménnyel is járt, hogy nem volt biztosítható, hogy (i) az ülésen jelen lévő képviselő adhasson le szavazatot, mivel a szavazógépek aktiválásra és az ülésrend szerint a képviselőhöz hozzárendelésre kerültek, függetlenül attól, hogy a képviselő egyáltalán jelen volt-e, illetve a szokásos ülés helyén tartózkodott-e, (ii) az aktivált szavazógépet az arra jogosult képviselő használhassa csupán. Ezt a helyzetet súlyosbította, hogy az ülés termi patkóban olyan személyek (például a miniszterelnök testőrei) is jelen voltak, akik arra jogosultsággal nem rendelkeztek. Mindez együttesen megkérdőjelezi az ülésen lebonyolított szavazások megbízhatóságát és hitelességét, ezáltal érvényességét is, ami viszont a törvényalkotási eljárás legfontosabb garanciális követelménye.

Azzal, hogy a levezető elnök a két törvény elfogadása során nem az Ogytv. rendelkezései szerint biztosította az Országgyűlés tárgyalásának rendjét, sérült az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdése, amely a jogsértő eljárásban elfogadott törvény közjogi érvénytelenségét eredményezi.

Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette, miszerint az eljárásjogi garanciák megléte egy jogszabály alkotmányosságának vizsgálatakor kiemelt súllyal esik latba. A testület már a 11/1992. (III. 5.) AB határozatában rámutatott arra, hogy a „jogállamiság és jogbiztonság elvéből fakadnak az eljárási garanciák. Ezek alapvető jelentőségűek az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatósága szempontjából. Csak a formalizált eljárás szabályainak követésével keletkezhet érvényes jogszabály.” (ABH 1992. 77. 85.). A 44/2012. (XII. 20.) AB határozat is hangsúlyozza:

„az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján megsemmisíti a jogszabályt, ha a jogalkotási eljárás során olyan súlyos eljárási szabálytalanságot követtek el, amely a jogszabály közjogi érvénytelenségét idézte elő, illetőleg, amely másként nem orvosolható, mint a jogszabály megsemmisítésével.”

Az Alkotmánybíróság gyakorlata folyamatosan nagy hangsúlyt helyezett a jogállamisági klauzulára, így az Alkotmánybíróság elvi jelentőséggel megállapította, hogy a „jogállamiság részét képező döntéshozatali eljárási szabályok megsértése a döntés közjogi érvénytelenségét eredményezheti. Ellenkező esetben maga a demokratikus rendszer veszíti el legitimitációját, hiszen a különböző társadalmi részérdekek megjelenítésére és összehangolására nem nyílik mód, így a konszenzus elérése eleve lehetetlen. [...] Azt a kérdést, hogy a külön törvényekben meghatározott jogalkotási eljárási szabály megszegése súlyosságánál fogva adott esetben eléri-e az alkotmány sértés szintjét, az Alkotmánybíróságnak eseti mérlegeléssel kell eldöntenie.” (ABH 2000, 202, 207., az idézett részeket ld.: 44/2012. (XII. 20.) AB határozat [18]-[19]).

Ez utóbbi az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján azt jelenti, hogy a jogalkotási eljárás különféle rendelkezéseinek megsértése nem azonos súlyú az alkotmányossági vizsgálatkor, vagyis a jogalkotási eljárás egyes szabályainak mellőzése nem feltétlenül eredményezi a norma alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését. A Házsabály, a jogalkotási törvény, más törvények előírásai alkotmányossági szempontból eltérő súlyúak; maga az Alkotmánybíróság mérlegeli az eljárási szabálytalanság sajátosságát, illetőleg súlyát, s ennek következtében határoz a norma esetleges megsemmisítéséről.

A 6/2013. (III. 1.) AB határozat kimondta: „A Házsabály garanciális rendelkezéseit mellőző, megsértő törvényhozási eljárás alkalmas arra, hogy az egyébként törvényesen kialakult országgyűlési többség döntésének a legitimitását is aláássa; sőt, rendszeres előfordulása magának a parlamentarizmusnak az intézményét is leértékeli. Ezért a Házsabály lényeges rendelkezésével ellentétesen megalkotott törvény sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és 4. cikk (1) bekezdését, közjogilag érvénytelen, ami alapot ad a törvény – ha ez a jogbiztonság súlyos sérelmét nem okozza, akár a kihirdetése napjára történő visszamenőleges hatályú – megsemmisítésére.” (6/2013. (III. 1.) AB határozat, [68]).

A fentiek összegezhetőek tehát akként, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a formai hibás törvényhozási eljárás a törvény kihirdetése napjára történő visszamenőleges hatályú megsemmisítésére vezethet a törvény konkrét tartalmának vizsgálatától függetlenül [29/1997. (IV. 29.) AB határozat]. A megsemmisítés jogi alapja tehát a közjogi érvénytelenség, amely a norma

formai alkotmányellenességének egyik alakváltozata. Az Alkotmánybíróság egyértelműen elhatározta, hogy csak a garanciális rendelkezések megsértése eredményez (érvénytelenségre visszavezethető) alkotmányellenességet.

Az eljárási biztosítékok következetes érvényesítése, a formalizált eljárási szabályok maradéktalan betartása a törvényhozási eljárásra vonatkozóan is – a jogállamiságból fakadó – alkotmányos követelmény [66/1997. (XII. 29.) AB határozat]. Azt pedig, hogy az eljárás mely szabálya tekinthető garanciális jelentőségűnek, az Alkotmánybíróság esetről esetre dönti el. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a jogalkotás során elkövetett eljárási alkotmányosértés a törvény tartalmi alkotmányellenességének hiányában is a törvény megsemmisítését vonhatja maga után [52/1997. (X. 14.) AB határozat].

A demokratikus jogállam feltételezi a demokratikusan elfogadott eljárási szabályokat, illetve az azoknak megfelelő döntéshozatalt. Az alkotmányos demokrácia összetett rendszer, melyben részletes eljárási szabályok rendezik több szerv – olykor folyamatos – együttműködését. A szervek együttműködését, tevékenységük kölcsönös ellenőrzését biztosító szabályok azért jelentősek, mert az eljárás eredményének – a döntésnek – a demokratikus legitimitását az eljárási szabályok megléte, továbbá feltétlen és maradéktalan betartása biztosítja. Az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok megsértése formailag érvénytelen (közjogi érvénytelenség) és illegitim döntést eredményez. Az alkotmányra visszavezethető eljárási szabályok sérelmével meghozott döntésnek nincs sem alkotmányos legalitása, sem demokratikus legitimitása (az érvelést ld. még a 63/2003. (XII. 15.) AB határozatban).

3. A két törvényt érintően a következő további kérdések vizsgálata szükséges – a közjogi érvénytelenség meg nem állapítása esetén –, amelyekre tekintettel az alaptörvény-ellenesség megállapítását indítványozzuk:

3.1. A jogállamiság sérelme a jogszabály alkalmazására való kellő felkészülési idő hiányának tekintetében

Bár a közig. bír. tv. 2020. január 1-jén lép csak hatályba, az ezt megállapító és a végleges szabályozásnak megágyazó, szervezeti változásokat bevezető hatályba léptető tv. már 2019. február 1-jén. A két törvény előkészítési eljárásának időbeli rövidegére tekintettel felmerül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt alapelv sérelme.

A jelen ügyben ugyanis a bírósági szervezet kerül teljes átalakításra. Magának a közig. bír. tv-nek az előkészítését nem előzte meg széleskörű szakmai előkészítés. Ez azért lényeges, mivel az 51/2010. (IV. 28.) AB határozat által elbírált ügyben az új Ptk-nál több éves előkészítő folyamat volt, a jelen törvények esetében azonban ilyen nem történt. Az új bírósági rendszer felállítására alig több mint egy év maradt, és a hatályba léptető tv. rendelkezéseinek van egy sor vitatható intézkedése, amelyek ezzel összefüggésben szintén a jogállamiság sérelme irányában hatnak. Aggályosnak tekinthető jogállamisági szempontból, mivel felveti a jogbiztonság sérelmét is, miszerint a folyamatban lévő közigazgatási tárgyú jogegységi eljárások 2019. december 31. napján a törvény erejénél fogva megszűnnek, továbbá hogy 2020. január 1-jét követően közigazgatási elvi bírósági határozat és elvi bírósági döntés nem tehető közzé, és a korábban közzétettek nem alkalmazhatóak. Kétséges az is, hogy a frissiben kinevezett bírók át tudják-e venni majd az eddigi ügyeket.

A hatályba lépés időpontja kapcsán a következőket kívánják indítványozók megjegyezni:

Az 51/2010. (IV. 28.) AB határozat indokolása kimondta, hogy kódex esetében - vagy más, a törvénykönyvekhez hasonló, átfogó változást tartalmazó törvénycsomagnál - általában több időt igényel már önmagában a jogszabály szövegének a megismerése, esetenként a hatályos jog megállapítása is, ami önmagában rendszerint még nem is elég az alkalmazáshoz való felkészüléshez. Több idő szükséges a jogalkalmazó szervek számára is a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez; több idő kell a törvénykönyvvel érintett szervek és személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak egy új megközelítésen alapuló szabályrendhez. Kisebb-nagyobb változásokkal, módosításokkal érintett, mégis több évtizeden keresztül alkalmazott kódex esetében, amelynek átfogó átalakítása a jog előkészítői számára is több mint egy évtizedet meghaladó időt vett igénybe, a „kellő felkészülési idő” a jogkereső, és jogalkalmazó társadalom számára is hosszabb terminust tesz szükségessé.

Alkotmányjogi szempontból részben hasonló ügyben, a 28/2005. (VII. 14.) AB határozat - az érettségi rendszerének megváltoztatásával kapcsolatban - a jövőre nézve arra hívta fel a jogalkotó figyelmét, hogy „abban az esetben, hogy ha valamely rendszert radikálisan, alapvetően megváltoztat, úgy köteles azt oly módon tenni, hogy mind a keret-, mind az egyes részletszabályok olyan időben kerüljenek megalkotásra, hogy azok ne csak a jogszabályi (időbeliségre vonatkozó formai) feltételeknek feleljenek meg, hanem azokat az érintettek is megfelelő módon és ténylegesen megismerhessék, megérthessék és befogad hassák. Köteles továbbá fokozott figyelmet fordítani annak előzetes ellenőrzésére is, hogy az új rendszer alkalmazására az érintettek megfelelően

felkészültek-e. Ez ugyanis elengedhetetlen ahhoz, hogy a szükséges információk birtokában, tudatosan és a következményeket átlátva hozhassanak döntéseket. Az Alkotmánybíróság a jövőben - az arra irányuló, kellő időben érkezett indítvány esetén - megsemmisíti az olyan, új rendszer bevezetésére irányuló jogszabályokat, amelyek az új rendszerre való átállást, illetve annak tényleges megismerését és megértését - akár az időtényező, akár más egyéb szempont miatt - nem biztosítják megfelelően.” (ABH 2005, 290, 312.).

3.2. A hatalommegosztás elvének sérelme

Az Alaptörvény elfogadása óta tizenhárom olyan AB-határozat született, amelyben közvetlenül vagy közvetve megjelent a hatalommegosztás elve, annak értelmezése és az abban foglalt követelmények megfogalmazása.

A jogállamisági klauzulából, továbbá az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből levezethetően a hatalommegosztás elve sérül azzal, ha egy másik hatalmi ág képviselője, a miniszter gyakorolja mindazokat a jogokat, amelyek következtében a bíróság (és maga a bíró) működhet, elláthatja és megvalósíthatja azon feladatát, amely a hatalommegosztási elvből, az Alaptörvény fenti rendelkezéseiből és egyes sarkalatos törvényekből következik.

A bíróságok működésével kapcsolatos határozataiban az Alkotmánybíróság megerősítette először is azt a korábbi álláspontját, hogy a bírói hatalom elsődlegesen az ítékezésben ölt testet. A bírói hatalomnak a függetlensége pedig a bíróságok intézményi-szervezeti, pénzügyi, valamint döntéshozatali autonómiáját jelenti, amelynek további biztosítékai a bírák függetlenségére vonatkozó szabályok (ld. a 24/2013. (X.4.) AB határozatot és a 34/2013. (XI.22.) AB határozatot), amely vonatkozásában az Alaptörvény 26. cikkének idézett rendelkezése is sérül a két törvény rendelkezései által.

„Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a tisztességes bírói eljárásokhoz tartozó függetlenség és pártatlanság két különböző, önálló követelmény, amelyek ugyanakkor az egyes bírósági eljárásokban kizárólag egymásra tekintettel nyerhetnek értelmet a következők szerint. A bírói hatalom önállósága és függetlensége az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében deklarált államhatalmi ágak elválasztásának alkotmányos elvén nyugszik, amely szerint a demokratikus jogállamok egyik lényegi ismérve, hogy a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalom egymástól elválasztva működik. Az Alaptörvény 25. cikk (1) és (2) bekezdései értelmében a bíróság igazságszolgáltatási tevékenységet lát el, amelynek során a bírói hatalom a vitássá tett, avagy megsértett jogokról kötelező erővel, vagyis a véglegesség igényével hoz döntést. A bírói hatalom függetlensége olyan alkotmányos érték, amelynek érvényesülését egyfelől az intézményi-szervezeti,

pénzügyi és döntéshozatali autonómia, másfelől pedig az egyes bírák függetlensége tekintetében megfogalmazott szabályoknak szükséges biztosítaniuk. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése rendelkezik a bírák függetlenségéről, valamint arról, hogy a bírák ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak, és csak a törvénynek vannak alárendelve. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályának értelmezése során a bírói szolgálati jogviszonnyal összefüggésben azt állapította meg, hogy a bíróság szervezeti és a bírák státusbeli függetlensége az igazságszolgáltatás függetlenségének egyik legfontosabb garanciája {erről lásd részletesen: 33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [72]–[81]}. A bírói hatalom intézményi, valamint személyi függetlensége az igazságszolgáltatási tevékenység függetlenségének, és a tisztességes bírósági eljárások alkotmányos biztosítója, amely arra nyújt garanciát, hogy az egyedi jogvitákban eljáró bíró kizárólag a jogszabályok alapján, és belső meggyőződése szerint, minden, akár a bírói szervezeten kívülről, akár azon belülről érkező meg nem engedett befolyástól mentesen hozhasson döntést. A bíróság pártatlan eljárása a függetlenség alkotmányos értékéhez szorosan kapcsolódik: kizárólag egy független bíróság képes az egyedi ügyekben pártatlanul eljárni. A függetlenség követelményéhez képest a pártatlanság az ügyben eljáró bíróval szemben egyfelől azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a megítélendő ügy tekintetében ne rendelkezzen előítéletekkel, másfelől pedig az ügyben szereplő egyik fél javára, avagy hátrányára se legyen elfogult [erről lásd: ENSZ Emberi Jogi Bizottságának (a továbbiakban: Emberi Jogi Bizottság) 387/1989. számú, Arvo O. Karttunen kontra Finnország ügyben hozott döntésének 7.2. pontját]. (34/2013. (XI. 22.) AB határozat [26])

Az Alkotmány hatalmi ágak megosztásával és bírói függetlenséggel kapcsolatos rendelkezései vonatkozásában az Alaptörvény hatálybalépését követően is alkalmazható 38/1993. (VI. 11.) AB határozat fogalmazta meg, hogy „[a] »jogot« végül is a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg. [...] A csak a törvényeknek való alávetettség nemcsak a másik két hatalmi ág befolyását zárja ki tehát az ítélkezésre, hanem – az Alkotmány határai és követelményei között maradó – független, folyamatos és rendszerképző törvényértelmezés és jogalkalmazás révén is biztosítja a bírói függetlenséget.” (ABH1993, 256, 262.)

Azzal azonban, hogy a jelzett jogosítványok a bíróságok és bírósági vezetők, valamint a bírák, tehát az ítélkezést végrehajtó személyek vonatkozásában a miniszterhez tartoznak, nem érvényesülhet a hatalmi ágak elválasztásának az elve.

A 38/1993. (VI. 11.) AB határozat szerint: „A bírák és bírósági vezetők kinevezésénél alkotmányos követelmény az, hogy a más hatalmi ághoz tartozó kinevező - vagy a

kinevezést tartalmilag meghatározó előterjesztő - politikai meghatározottságának hatását vagy a bírói hatalmi ág érdemi közrehatása, vagy más, a bírói hatalmi ágon kívüli ellensúly semlegesítse. Ez az alkotmányos követelmény a bírói és bírósági vezetői tisztség választással való betöltésére is vonatkozik. A bírói hatalmi ág közrehatásának úgy kell megnyilvánulnia, hogy abban a bírói függetlenséget és a bírói hatalmi ág semlegességét megtestesítő bírák állásfoglalása jusson kifejezésre, és állásfoglalásuk érdemi befolyást gyakoroljon a kinevezésre. Ilyen körülmények között a bírói hatalom sajátossága az, hogy a másik két, "politikai" jellegű hatalmi ággal szemben állandó és semleges (akkor is, ha a politikai programokat megvalósító törvényeket és rendeleteket (is) alkalmazza). Ezt a semlegességet fogalmazza meg az Alkotmány 50.§ (3) bekezdése azzal, hogy a bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alávetve. A függetlenséget kifejtő másik alkotmányi mondat - a bírák párttagságának és politikai tevékenységének tilalma - még egyértelműbbé teszi a bírói hatalom politikai semlegességét, sőt azt kifejezetten megköveteli. Ebből következően a bíróság nem is lehet olyan kölcsönös meghatározottságban és függésben a többi hatalmi ágtól, amilyenben azok egymás között vannak. A bíróság függetlensége az ítékezés függetlenségét tekintve abban rejlik, hogy a bíróságok a "politikai" törvényeket és az igazgatási normákat is önállóan értelmezik. A bírósági gyakorlat független a politikai változásoktól, koherenciáját folyamatossága, hagyományai és az elmélettel való kölcsönhatás segíti elő. A "jogot" végülis a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg. (Erősíti ezt az Alkotmány 50. § (2) bekezdése is, amely szerint a közigazgatási határozatok törvényességét bíróság ellenőrzi.) A csak a törvényeknek való alávetettség nemcsak a másik két hatalmi ág befolyását zárja ki tehát az ítékezésre, hanem - az Alkotmány határai és követelményei között maradó - független, folyamatos és rendszerképző törvényértelmezés és jogalkalmazás révén is biztosítja a bírói függetlenséget. Az ítékezés ilyen értelemben vett függetlensége is megköveteli, hogy a bíróságok és a másik két hatalmi ág között ne jöjjön létre olyan politikailag meghatározott függés, mint a parlament és a kormány között."

A 17/1994. (III. 29.) AB határozat is foglalkozott a kérdéssel, amely szerint „az Alkotmánybíróság értelmezésében a hatalmi ágak elválasztásának alkotmányos szerkezetében a bírói hatalom függetlenségének kitüntetett szerepe van. A bírói hatalom legfőbb sajátossága a másik két, »politikai« jellegű hatalmi ággal szemben ugyanis az, hogy állandó és semleges. Ezt a semlegességet fogalmazza meg az Alkotmány 50. § (3) bekezdése annak kimondásával, hogy a bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alávetve. (...) Az Alkotmánybíróság erre az alkotmányos követelményre volt tekintettel, amikor a 38/1993. (VI. 11.) AB (ABK 1993. június-

július, 268.) határozatban megállapította, hogy a bírói hatalomnak függetlennek kell lennie a másik két hatalmi ág politikai meghatározottságától és annak változásaitól; e követelmény pedig kizárja a másik két hatalmi ág befolyását a bíróságok ítélkezésére. Az Alkotmánybíróság állandó és következetes gyakorlata szerint az Alkotmány 50. § (3) bekezdése alapján a minden külső befolyástól független bírói ítélkezés feltétel nélküli követelmény és lényegében abszolút alkotmányos védelem alatt áll. Alkotmányos indokok megléte esetén, a bírói szervezetet érintő külső hatalmi jogkör érvényesülése is csak a független ítélkezés sérelme nélkül engedhető meg, illetve fogadható el alkotmányosnak. A szűk határok közötti alkotmányos külső igazgatási jogkörön túl, az európai államokban is csak a – rendszerint szervezetenként elkülönült – alapjogi (alkotmány)bírászkodás, valamint az Európai Emberi Jogi Bíróság jelenti e tekintetben kizárólag a bírói szervezeten kívüli kontrollt.” A 17/1994. (III: 29.) AB határozatból is kitűnik, illetve a 38/1993. (VI. 11.) AB határozatban is elvi élel szögezi le az Alkotmánybíróság, hogy a bírói függetlenség alapvetően „az ítélkezésre vonatkozik, a további, státuszbeli és szervezeti garanciák is a független ítélkezéshez szükségesek”.

3.3. Az alaptörvényi rendelkezések sérelmével összefüggésben előadott további jogi érvelés az ítélkező bírák pártatlanságával és befolyástól mentes döntésének meghozatalával kapcsolatban:

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti független és pártatlan bíróság, továbbá az ítélkezési tevékenységben történő utasíthatóság kiküszöbölését előíró 26. cikk (1) bekezdése sérül az által, hogy a törvények a miniszternek (a végrehajtó hatalmi ág részeseként) a közig. bír. tv. 25. § (2) bekezdés e) és f) pontja, V. fejezet 7. címe, 34. § (4)-(6) bekezdése, V. fejezet 12. címe, 51. § (2) bekezdése, 57. § (1)-(2) bekezdése, 61. § (2), (4)-(5) bekezdése, 67. §-a, 70. § (7)-(8) bekezdése, 71. §-a, 72. §-a, 73. § (3) bekezdése, V. fejezet 31. és 32. címe és 83. § (1) bekezdése, valamint a hatályba léptető tv. 11. § (6) bekezdése, 12. §-a, 13. §-a, 14. § (3) bekezdése és 15. §-a szerinti jogköröket biztosítják.

E jogkörök ugyanis a végrehajtó hatalmi ág törvényhozó hatalmi ág feletti olyan ellenőrzését biztosítják, hogy a miniszter egyes aktusai megtétele nélkül a (közigazgatási) bírósági ág működésképtelen lenne.

Elengedhetetlen annak vizsgálata is, hogy a miniszter e jogkörei gyakorlása nyomán – már abból kiindulva, hogy a bírák és bírósági vezetők kinevezése és leváltásuk és a miniszter diszkrecionális jogkörébe tartozik – az igazságszolgáltatásnak nemcsak a függetlenségét, hanem a pártatlanságát is befolyásolni képes, különösen a működtetéssel kapcsolatban az anyagi oldal (pénzügyi-költségvetési tervezés és végrehajtás) teljes befolyás alá vonása miatt.

A politikai befolyástól mentesség és az elfogulatlan ítélkezés elvárásának sérelmét jelentheti ugyanis az, ha a miniszter csak a kormányhoz hű, a kormányzat döntéseit, utasításait a közigazgatási bíráskodás területéhez tartozó sokféle ügyben képes érvényesíttetni, amelyeknek egyetlen közös sajátossága az, hogy az egyik oldalon valamilyen szinten mindig az állam áll (pl. közigazgatási szervek, vagy választási szervek formájában). Így a 34/2013. (XI. 22.) AB határozat hivatkozott részére visszautalva a befolyástól mentes döntésen túl a pártatlanság is veszélybe kerülhet, amely az állampolgárok és az állam jogvitájában az állam felé történő elmozdulással egyértelműen a jelzett alaptörvényi rendelkezéseket sértene.

Különösen fontos ez a kérdés azon törvények tekintetében, amelyeknek előterjesztője maga a miniszter volt. Ne felejtsük el, hogy Dr. Trócsányi László igazságügyi miniszter azt nyilvánította ki, hogy „a bírói függetlenség a demokrácia és az alkotmányosság állócsillaga”.

Így elengedhetetlen a kérdésben azon alapvetés vizsgálata, miszerint ha a bíró személyes függetlensége, pártatlansága megkérdőjelezhetetlen, akkor nem lehet ezzel ellentétes látszat sem, aminek a védelmére külön gondot kellene fordítania. Amennyiben a személyében, a több évtizedes munkálkodásával meg tud testesíteni egy olyan erkölcsi, hivatásbeli mércét, amelyből következően a függetlenségét oktan vád már nem érheti, és a nemtelen vádaktól való elhatárolódást is méltósággal tudja viselni, akkor már csak a bíróság, mint szervezet függetlenségének, pártatlanságának, elfogulatlanságának a látszatát megőrző védelemre kell figyelmet fordítania. (ld. Dr. Ficsór Gabriella: A bírói függetlenség szükségszerű kialakulása és tartalma)

A bírói függetlenség és annak szabályozása olyan évezredek érték Magyarországon, amely a hatalommegosztás elvének alapvető tézise, valamint az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése szerinti történeti alkotmány vívmányainak organikus része. Kimondható tehát, hogy a bíró azért kap a törvényi keretek között a polgárok ügyeiről történő döntéshez széleskörű felhatalmazást, hogy döntéseinek meghozatalakor kizárjon minden külső tényezőt, és határozatát részrehajlásmentesen, kizárólag a törvényeknek alárendelve legyen képes meghozni. A művelt (civilizált, nem önbíráskodáson alapuló) társadalmakban az állam polgárai – peren kívüli megállapodásuk hiányában – egy olyan szervezethez fordulhatnak, amelynek a képviselői, a bírák, kizárólag a törvények (jogszabályok) alapján döntenek a vitatott kérdésben, a felek szükségszerűen szubjektív megközelítését kiküszöbölve.

Esetünkben e törvények kapcsán különösen fontos kérdés, hogy az állampolgárok akkor is a független bírósághoz fordulhatnak, ha államhatalmi-közigazgatási szervvel szemben kívánják a jogaikat érvényesíteni. A bírói függetlenség semmi mást nem jelent, mint az esélyt arra, hogy „győzhetnek” az állammal szemben. A lehetőséget arra, hogy a hatalmi „önkénnyel” felvehessék a küzdelmet, és az ügyben irányadó szabályok értelmezésével a független bíróság az ő javukra dönthessen. Ezen elvek

sérelmét jelenti az, ha a közigazgatási bíróságok a kinevezési és működtetési szabályokat tekintve az ágazati miniszter hatáskörébe tartoznak, és tőle függésben működhetnek egyes kérdésekben.

A függetlenség azonban egy másik hatalmi ág képviselője, a kormány tagja általi befolyásoltságra tekintettel csupán illúzió. A fent említett törvényi rendelkezések szerint ugyanis a miniszter ír ki pályázatokat, hallgat meg jelentkezőket, dönt vezetői és bírói pályázatok ügyében, nyilváníthat érvénytelennek pályázatokat, nevez ki bírósági hivatalvezetőt, dönt áthelyezésről és beosztásról, cím adományozásáról, tervez és dönt a bíróságokat érintő alapvető költségvetési gazdálkodási kérdésekben, átcsoportosíthat pénzeszközöket, jóváhagyja a bírósági szervezeti és működési szabályzatokat (egy független hatalmi ág egyik egységének saját belső működési szabályairól szóló dokumentumáról van szó!), létszámkeretet határoz meg, személyi nyilvántartást vezet, lát el további olyan személyügyi és igazgatási feladatokat, amely az adott hatalmi ág adott szervezeti egységének vezetője hatáskörébe kellene, hogy tartozzon, semmi esetre sem egy másik hatalmi ág politikai vezetője hatáskörébe. Ezen túl aggályos az is, hogy a miniszter irányítja a bíróság belső ellenőrzését, így gyakorlatilag egyszemélyi hatással lehet az ellenőrzésekre. A helyzet alkotmányossági szempontok szerint azért különösen védhetetlen, mert a végrehajtó hatalmi ág egyik politikai vezetőjeként tenné mindezt a miniszter a független bíróság vonatkozásában!

Az Alaptörvény 25. cikk (5) bekezdése szerint bírói önkormányzati szervek közreműködnek a bíróságok igazgatásában. A bíróságok igazgatásának egyik legalapvetőbb területe a bírák és a bírósági vezetők kinevezése, amely a korábbiakban kifejtettek szerint közvetlen összefüggésben van a bírói függetlenségnek az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében és 26. cikk (1) bekezdésében elismert alkotmányi garanciájával is. A közig.bír.tv. 28. § (1) bekezdése szabályozza az OKBT Személyi Tanácsának összetételét, amely alapján a kilenctagú testületben a bírák által választott tagok kisebbségben vannak, mivel csak négy tagot választ az OKBT a saját tagjai közül. Az OKBT Személyi Tanácsa ennek megfelelően nem bírói önkormányzati szerv, különös figyelemmel a Velencei Bizottság bírósági kinevezésekről szóló jelenésének [CDL-AD(2007)028-e] 50. pontjára is, amely a bírói kinevezésekben hatáskörrel rendelkező testület tagjai több mint felének bírák általiválasztását a bírói függetlenség lényegi elemének tekinti. Mivel személyügyi kérdésekben az OKBT Személyi Tanácsán kívül más, választott bíró tagokkal rendelkező szerv nem vesz részt a döntések meghozatalában, az OKBT Személyi Tanácsa pedig az előzőekben kifejtettek szerint nem bírói önkormányzati szerv, ilyen összetétel meghatározása mellett nem érvényesül a közigazgatási bírákkal kapcsolatos személyügyi ügyekben az Alaptörvény 25. cikk (5) bekezdésének a bírói önkormányzati szervek közreműködésére vonatkozó rendelkezése, aki pedig a bírói függetlenség

sérelmére, így az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének és 26. cikk (1) bekezdésének sérelmére is vezet.

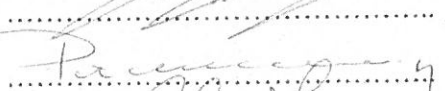
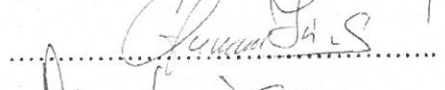
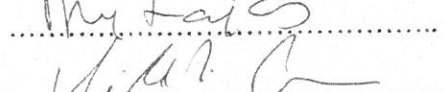
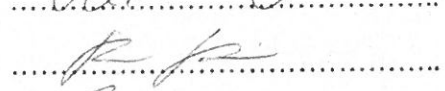
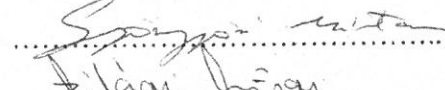
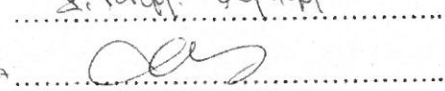
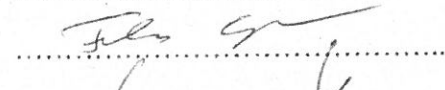
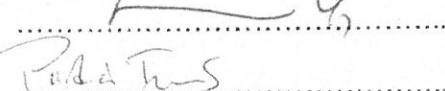
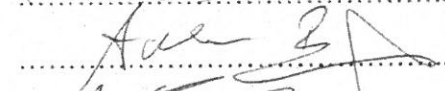
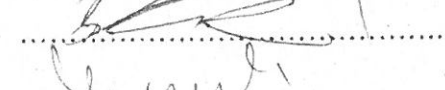
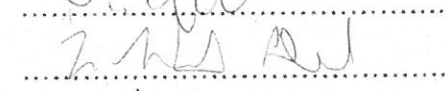
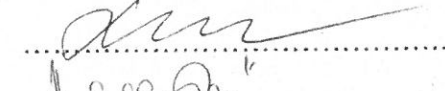
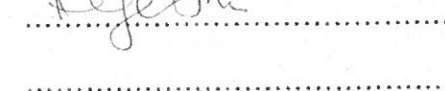
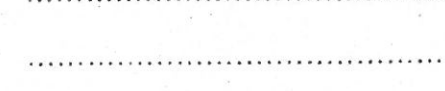
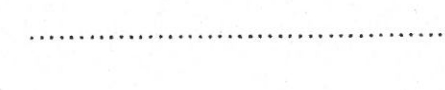
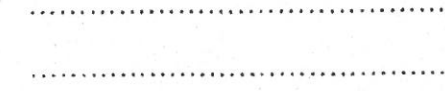
A közig. bír. tv. 72. § (2) bekezdése és 72. § (4) bekezdés b) pontja az indítványozók álláspontja szerint akkor is sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, 25. cikk (5) bekezdését és 26. cikk (1) bekezdését, ha a miniszteri igazgatás modellje egyébként alkotmányos lenne. Ez a rendelkezés a miniszter számára lehetővé teszi, hogy a közigazgatási bírói pályázatok esetében szabadon, eljárási garanciák, így különösen az OKBT vagy annak Személyi Tanácsa egyetértése nélkül eltérjen a pályázati rangsortól, és az OKBT Személyi Tanácsa által javasolttól eltérő személyt javasoljon közigazgatási bíróvá kinevezni, illetve eredménytelenné nyilvánítson pályázatot. Mindez az OKBT Személyi Tanácsának megelőző eljárását lényegét tekintve kiüresíti, mivel az ebben a szabályozási környezetben legfeljebb ajánlásként szolgál a miniszter számára, amitől a miniszter valójában szabadon eltérhet. A közig.bír.tv. 72. § (2) bekezdése éppen ezért ténylegesen a miniszter alig korlátozott hatáskörévé teszi a közigazgatási bírák kiválasztását, hiszen a köztársasági elnök a miniszter kinevezésre vonatkozó előterjesztését csak nagyon szűk körben tagadhatja meg. A miniszter ezáltal döntő, alig korlátozott szerephez jut a közigazgatási bírák kiválasztásában, ami a hatalommegosztásnak az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését és a bírói függetlenségnek az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdését sérti, illetve nem biztosítja a bírói önkormányzati szervek érdemi közreműködését a közigazgatási bírák kinevezésében, ami pedig kiüresíti az Alaptörvény 25. cikk (5) bekezdését.

A jelen beadványban kifejtett érveink alapján kérjük, hogy a kifogásolt törvényi rendelkezések alaptörvény-ellenességét állapítsa meg a T. Alkotmánybíróság, és a hatálybalépésükre visszamenőleges hatállyal semmisítse meg azokat.

4. Az indítványozók a közérdekből nyilvános adataik, így különösen az indítvány közzétételéhez hozzájárulnak.

Budapest, 2019. február 1.

Tisztelettel,

	név	aláírás
1.	JAKAB PETER	
2.	DR LUKÁCS LÁSZLÓ GYÖRGY	
3.	POTOCSCÁNÉ KÖRÖSI ANITA	
4.	STUMMER FALCS	
5.	RIG LAJOS	
6.	MIRKÓCZKI ÁDAM	
7.	BANA TIBOR	
8.	GYÖNGÖSI MÁRTON	
9.	SZILÁGYI GYÖRGY	
10.	DR. VARGA - DANN ADAM	
11.	FARKAS GERGELY	
12.	Dr. Biennér Koburau	
13.	PINTÉR TAMÁS	
14.	Füder Balázs	
15.	DR. KEPLI LAJOS	
16.	HAGYAR ZOLTÁN	
17.	Z. KARPAT DANIEL	
18.	SNEIDER TAMÁS	
19.	HEGEDŰS LORÁNTINÉ	
20.		
21.		
22.		
23.		
24.		

atáírás

- [illegible]

név

aláírás

1. ZABO Tímea

2. TORDAI BENCE

3. Bura'ny Sándor

4. DR. MELLA'N TAMÁS

5. Koczis-Lake Orsió

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

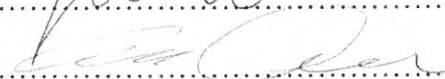
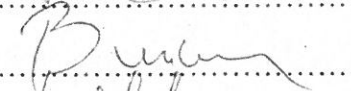
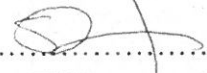
20.

21.

22.

23.

24.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

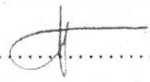
.....

.....

.....

.....

.....

	név	aláírás
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		
21.		
22.		
23.		
24.	SZÉL BERUDET	

név

aláírás

1. GYURCSINY FERENC
2. DR. LAZAR IMRE
3. VARGA LÁRIS
4. DR. VADAI ÁRNEJ
5. GRECH ZOLT
6. HAJDÚ LÓRÁND
7. ARATC GERELY
8. DR. OLÁH LÁZOS
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.
- 22.
- 23.
- 24.
- 25.

Handwritten signatures corresponding to the names in the list above, including a large signature for VARGA LÁRIS and a signature for DR. OLÁH LÁZOS.

név

aláírás

25. ~~OL VERESZTES LAZAR~~

26. KEMETER MARTA

27. SCHMUCK ERZSEBET

28. CSAKODI ANTAL

29. LINGAR PETER KÁROLY

30. HOHN KRISZTINA

31. BÖLL ANETT

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

~~aláírás~~

Kemm

Schmuck

Csakod Antal

Lingar

Hohn

Böll Anett

név

aláírás

25.

SZABÓ MÁRKUS

26.

DR. HADHÁZY ÁKOS

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.